

Områdets navn

Lillomarka

Referansedata

Fylke: Oslo, Akershus
Kommune: Oslo, Nittedal
Dato feltreg: 28. og 29.9.2011
Kartblad: 1914-4 og 1915-3
Registrant: Frode Løset

UTM-sentralpunkt: Ø 0268002 N 6657218
Vegetasjonssone: Sørboreal sone
Areal: 3195 daa.
Høyde over havet: 250-440 moh.
Naturverdi: Regionalt verdifullt **
Friluftsverdi: Skog 2,13, landskap 1,61 og opplevelse 12.

Sammendrag

Området "Lillomarka" ligger på grensen mellom Oslo og Nittedal kommune nord for Groruddalen. Området utgjør et kupert område med større kollepartier og dype sprekkedaler med tjern, bergvegger og rasmark. I nord er landformene roligere og det er mye myrer og vann. Berggrunnen består hovedsakelig av nordmarkitt som er relativt fattig i forhold til kravfulle arter.

Blåbærgranskog er den vanligste vegetasjonstypen. I de bratte dalsidene langs Grytdalen og andre steder, går blåbærgranskogen over i noe rikere småbregnegranskog og noen steder lågurtgranskog med mindre partier med høgstaudekog i dalbunnen. Det finnes også mindre forekomster av rikmyr.

Det er betydelig innslag av lauvtrær i deler av områder. Det er også en del fragmenter av edellauvskog. Furu finnes spredt i det meste av området, enkelte steder med nokså store dimensjoner.

Slengfemåsan/Revlikollen, deler av Grytdalen, Granberget og området øst for N.Langevann har mye gammel naturskog av gran. I disse områdene er det stedvis en god del læger av gran, hovedsakelig middels til lite nedbrutt. Forøvrig er området stedvis noe fragmentert av yngre skog. Området er svært mye brukt til friluftsliv, det er et tett nettverk av stier og flere skiløyper og serveringssteder. Sinober er like nord for utredningsområdet. Like i utkanten av området i nordøst er det mange hytter.

Området er svært godt kartlagt tidligere og det er avgrenset 17 kjerneområder. Det er hovedsakelig *gammel granskog*, men det er også områder med *rikmyr (2)*, *intermediær myr*, *sørvendte berg* og *rasmarker* og, en *innsjølokalitet* med edelkreps.

Det er registrert nokså få rødlistede arter i området knyttet til død ved, men dødvedindikatorer som duftskinn, svartsonekjuke og gråkjuke (NT) finnes i gammelskogen flere steder i området. Det er observert smalmarihand (VU) på flere rikmyrer. Ellers er det registrert flere rødlistede arter av markboende sopp.

Området er variert både i topografi og relativt variert i forhold til treslagssammensetning og vegetasjon. Det har også større arealer med høy-bonitets gammel granskog med en del innslag av rikere skogtyper som lågurtgranskog og høgstaudegranskog, og det har mindre arealer med rikmyr. I flere av kjerneområdene med gammel granskog er det mye død ved av gran, det meste lite til middels nedbrutt. Gammelskogområdene er noe spredt i området, og selv om ikke alle disse områdene henger sammen, utgjør de et større gammelskogsområde (jfr. Bendiksen 2010) og har stort potensial på sikt til å få økt mangfold i forhold til død ved.

I forhold til mangler ved barskogvernet (Framstad et al. 2003) oppfyller området kriteriene i noen grad ved at det er forekomster av rikere skogtyper som høgstaudegranskog, lågurtgranskog og litt rikmyr. Området oppfyller også manglene knyttet til noenlunde intakte og sammenhengende større skogområder med forekomst av noen rikere vegetasjonstyper. Området mangler imidlertid store og viktige forekomster av rødlistearter knyttet til død ved, men potensialet for dette er økende. Samlet verdi for området er satt til regionalt verdifullt **.

Feltarbeidet

Området ble inventert 28.9 og 29.9.2011. Skyet oppholdsvær første dag, pent vær dag to. Området anses tilfredsstillende dekket.

Utvelgelse av området.

Den nordlige delen av området er foreslått av Naturvernforbundet i Oslo og Akershus (NOA 2009) under navnet Langvatna-Griseputten. Det inngår, sammen med det administrativt vernede området (Oslo kommune) Revlikollen-Slengfehøda, i et større sammenhengende område med opplevelsesrik skog. Det karakteriseres ved et mangfold av skogtyper, med mange vann og myrer og med spennende terrengformasjoner. Deler av området har angitt som svært verneverdig pga. størrelse, kvaliteter og nærheten til større befolkningskonsentrasjoner.

Friluftsverdier

Lillomarka er et friluftsområde beliggende nært inntil store befolkningskonsentrasjoner. Skogområdet ligger sentralt til mellom Kjelsås, Groruddalen, Gjelleråsen og sydlige deler av Nittedal. Et stort antall mennesker har Lillomarka som nærfriluftsområde.

Det er svært god adkomst til Lillomarka fra alle boligområdene rundt denne delen av Marka. Fra Grefsen-Kjelsåsområdet er det svært god adkomst med bil/buss/sykkel til utfartstedene Solemskogen og Linnerudseter. Fra Ammerud, Grorud og Romsås er det også kort avstand inn til verneforslaget, mens det er noe lenger fra Tonsenhagen i sør. Fra alle disse lokalitetene kan en koble seg på lysløype til Lilloseter, like øst for forslaget. Fra Nittedalsida er det også god tilgjengelighet på bommede bilveger fra boligområdene ved Skytta, Slattum og Rotnes. Fra Skøyen i Nittedal går det også skogsbilvei til Steinset, der det er en større utfartsparkering. Herfra går det bommet skogsbilvei til Sinober like nord for utredningsforslaget.

Fra nord er det stier og løyper fra boligområdet Sørbråten ved Movatn stasjon sydover mot Sinober og Lillomarka. Sørbråten ligger bare 2 km fra NV kant av verneforslaget. Det er også god tilgang til Lillomarka med t-bane i sør og med jernbane til stoppesteder ved Kjelsås, Sandermosen, Movatn eller Nittedal.

Markastuene Sinober og Lillomarka ligger bare 500 m hhv. nord og øst for verneforslaget. Lilloseter ligger i nordre kant av det omfattende lysløypesystemet i Lillomarka og her ender også skogsbilveien. Fra Lilloseter er det 4 km langs hovedløypene inn til Sinober.

Innenfor verneforslaget er det svært mange blåmerka og umerka stier på kryss og tvers. På grunn av topografien med dype N-S-gående daler, følger de fleste stiene denne retningen, men det går også en del stier og tråkk på tvers av strøkretningen.

Det er en hovedskiløype gjennom området som kjøres med spormaskin. Den går fra området Solemskogen/Linnerudkollen videre på bilvei/seinere traktorvei vest for Revlikollen til Griseputten og videre til de flaterne mellom Vennervann og S. Langevann. Her deler løypa seg i en vestlig grein som går via Kringletjern til Sinober og en østlig grein via Sørskogen til Sinober. Det er flere scooterkjørte løyper herunder også mer "villmarksløyper" som ryddes sommerstid og som kjøres eller går for de som ønsker å gå utenfor allfarvei.

Det går spormaskinkjorte skiløyper fra boligområdene i Groruddalen, Skillebekk, Gjelleråsen, Slattum, Movatn, Solemskogen, Kjelsås og Grefsen inn i Lillomarka. Fra Kjelsås går det en svært mye brukt skiløype til Movatn med avstikker til Sinober. Det går også skiløyper fra Lillomarka via Movatn og videre innover i Nordmarka.

Lillomarka skiller seg fra Nordmarka ved at en fra drabantbyene i sør nokså raskt er inne i kjernen av Marka, og ved at området i sørlige deler er svært kupert. Nordover fra Lilloseter til Sinoberområdet flater området ut med store myrer og flere vann. Dette er således svært attraktive friluftstrakter både sommer og vinter. Den sørlige delen av området fra Store Gryta via Grytdalen til N. Langevannet framstår som nokså vilt, Revlikollen og Slengfehøgda er gammelskogområder med mindre tilrettelegging som er mer krevende å nå vinterstid, mens den nordlige delen av utredningsområder er nokså åpent og småkupert med mange myrer og mange vann. Stor variasjon innenfor topografi er derfor et stikkord i forhold til friluftsverdiene i området.

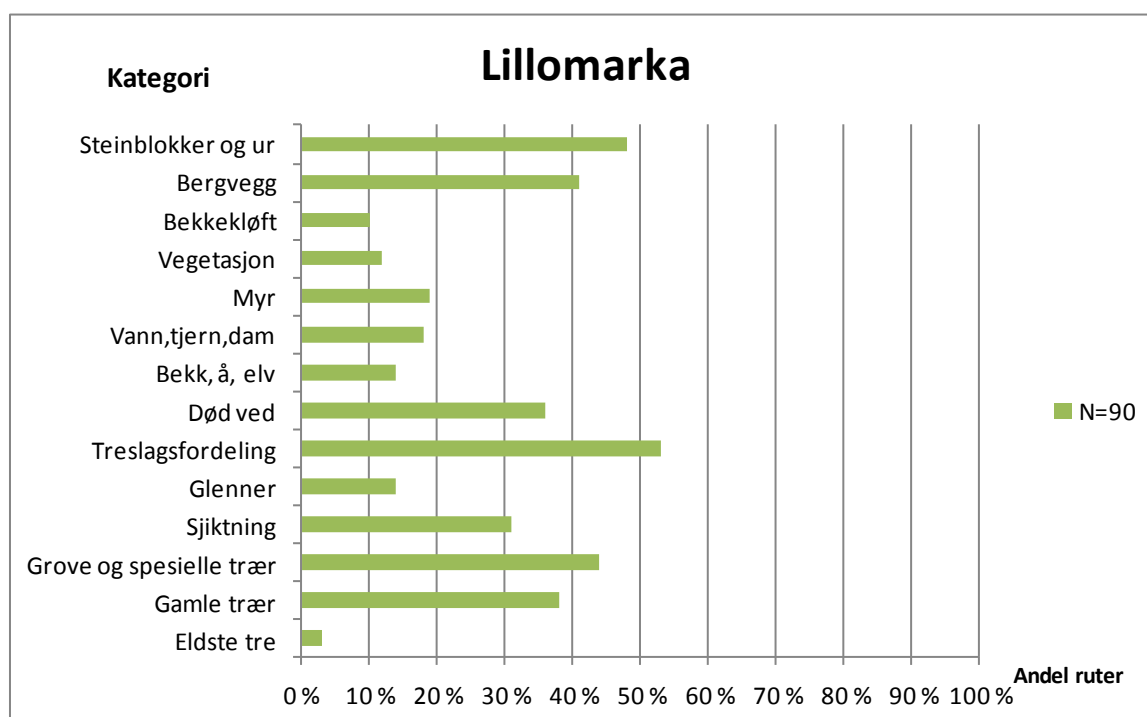
De mange stiene og skiløypene i, særlig i ytterkant av området, gjør at det er intensivt brukt hele året. Den søndre delen fra Revlikollen-Slengflehøgda til Grytdalen er såpass kupert av vinterbruken nok er svært begrenset utenfor skiløypene.

Det finnes flere orienteringskart innenfor området. Det hang flere turorienteringsposter ute under befaringene og mange tråkk utenfor hovedstiene viser at deler av området er intensivt brukt både til fotturer utenfor allfarvei og av orienteringsfolket.

Av påvirkninger, har det vært lite hogst innenfor området de seinere år. Det er noen traktorveier og mange stier og løypetraseer som brukes og trenger vedlikehold. I området nord for Grytedalen fra Vennervann til N. Langvann er det mange hytter fra tida før/etter krigen. Det er også flere hytter som eies av lag/foreninger i området (eks. Kjelsåshytta). De fleste hyttene ligger utenfor verneforslaget.

Verdisetting etter rutenettmetoden

90 ruter er undersøkt. Området scorer middels på skogelementer (2.21), middels på landskapselementer (1,66) og svært høyt på opplevelselementer (13).

Figuren viser andelen av ruter der kriteriesettene for skogelementer og landskapselementer er oppfylt innenfor 10 daa ruter i undersøkelsesområdet. N = 90.

Det er svært få ruter med score på "eldste tre", men rundt 40 % av rutene har score på "grove og spesielle trær" og "gamle trær". Ca. 35 % av rutene har score på død ved og vel halvparten av rutene har utslag på treslagsfordeling. Sjøktet skog er registrert i 30 % og glenner i snau 15 % av rutene. Død ved slår ut i 35 % av rutene. Analysen indikerer at området er middels rikt på skogelementer, at mange av rutene har variert skog, det er en god del sjøktet skog og at ca. 1/3 av rutene har så mye død ved at denne kategorien slår ut.

Når det gjelder landskapselementer finnes det vann, tjern eller dam i vel 15 % av rutene. Bekk og myr forekommer omtrent like ofte. Det er innslag av rikere vegetasjonstyper i en liten andel av rutene (10 %) og innslag av bekkekløfter i ca. 10 % av rutene. De store utslagene i rutenettmetoden gjelder bergvegger og steinblokker/ur med henholdsvis 40 og knapt 50 %. Analysen viser at området totalt sett har nokså mange ruter som inneholder vann/tjern, mens det er begrensede arealer av myr i forhold til mange andre områder i Marka. Det er innenfor topografi området slår spesielt ut gjennom at søndre deler av området har dype sprekkedaler med mye steinurer og bergvegger, og således scorer høyt på disse elementene.

I forhold til opplevelseselementet scorer området svært høyt ved at det inneholder alle tre topografiske elementer, en høy andel av området er registrert som naturtyper, det er en mange vegetasjonstyper, mange stier og utsiktspunkter, og det er registrert ett kulturminne.

Området har tydelig villmarkspreg i den vestlige delen og i sentrale deler. Dette partiet har bratte sprekkedaler med høyvokst gammel granskog, mye bergvegger og karakteristisk rasmark. I nord dominerer flatere områder med myrer og vann og stedvis, gammel naturskog avløst av åpnere myrpartier med større innslag av furu. I sørøstre del skiller Revlikollen-Slengfehøda seg ut, omgitt av bratte dalsider i vest og med svært gammel skog på topppartiene og i østhellinga. Kombinasjonen av et topografiske variert terreng og mange vegetasjonstyper, svært god tilgjengelighet og stor bruksfrekvens og mange spennende opplevelseselementer, gjør at dette området framstår som et særdeles rikt friluftsområde totalt sett.

Naturverdier

Tidligere undersøkelser

Området er godt undersøkt i forhold til naturverdier tidligere. Hele 17 naturtyper er kartlagt helt eller delvis innenfor verneforslaget (www.naturbase.no), hvorav 12 utgjør gammel granskog.

I 1993 ble det gjennomført flerbruksregistreringer i Oslo kommunens skoger (Oslo kommune 1993) i området. I 1995 ble 900 daa av området ved Slengfehøda og Revlikollen utredet i forbindelse med verneplanen for barskog, region Øst-Norge (Korsmo og Svalastog 1995). Lokaliteten består hovedsakelig av gammel naturskog av gran og ble angitt som et meget verneverdig supplementsområde og gitt to stjerner. Den ble satt av til bevaringsskog innenfor Oslo kommunes skoger allerede i forbindelse med flerbruksplanen i 1995-2000 (jfr. Oslo kommune 1993). Området var da klassifisert som regionalt verneverdig.

Fjelstad m.fl. (2002) har naturtypekartlagt områder i Nittedal kommune. Blindheim og Korstøl (2005) har sammenfattet tidligere registreringer i Oslo kommunes skoger. Hele 20 naturtyper er kartlagt helt eller delvis innenfor verneforslaget (www.naturbase.no) og området må sies å være svært godt kartlagt tidligere.

Ved N. Langevann i nordgrensa av området er det gjennomført en vurdering av gammelskogsverdier i forbindelse med hogstplaner i området (Bendiksen 2010).

Det finnes en del registreringer i Artskart (www.artsdatabanken.no) fra området.

Deler av området på Slengfehøgda er administrativt fredet av Oslo kommune.

Beliggenhet

Området ligger på et større åsparti mellom Maridalsvannet i Oslo i vest, Nittedal i øst, Groruddalen i sør og Gjøvikbanen i nord. Det ligger både i Nittedal og Oslo kommune. Høyeste punkt er Granberget 440 moh. Området ligger 2 km fra Ammerud i S, 3 km fra Kjelsås i SV og sørspissen av området ligger snaut 1 km nord for utfartsparkeringen på Solemskogen.

Naturgrunnlag

Topografi

Området utgjør et kupert område med større kollepartier og dype sprekkedaler med tjern, bergvegger og rasmark.

I nord er landformene roligere og det er mye myrer og vann. Den sydlige delen av området er kupert med Grytdalen som en dyp sprekkedal som går N-S gjennom hele området. Vestlia av Grytdalen er nokså slak i sør, brattere og stedvis med stup nordover mot Granberget i nord der sprekkesonen går videre mot N.Langevann og Burus (utenfor området i nord). Østsida av Grytdalen er bratt, mange steder med mindre stup og bergvegger og mye rasmark. Øst for Grytdalen i sør, ved tjernet Store Gryta, er det kupert terreng med smådaler og kollepartier. Lenger øst stiger terrenget bratt opp til høydepartiene ved Revlikollen og Slengfehøgda som har bratte vestsider og slak østside. Nord for Slengfehøgda heller terrenget mot NV mot et større myrområde med et lite tjern, Griseputten. Nord for Griseputten følger verneforslaget det bratte terrenget på østsida av Grytdalen inntil en møter hytteområdene øst for Granberget der terrenget er roligere med N. Langevann og Granberget som de tydeligste landskapselementer. Granberget utgjør et bratt høydeparti i NV som går opp i 440 moh., og er det høyeste punktet innenfor verneforslaget. Granberget heller bratt mot vest, slakere mot øst og nord.

Det er 7 tjern innenfor verneforslaget hvorav Store Gryta SV i Grytdalen er det største sammen med N. Langevann helt i N.

Geologi

Området består stor sett av sure bergarter i form av alkaliefeltspatsyenitt/alkaliefeltspatkvartsyenitt (nordmarkitt, www.ngu.no).

Vegetasjonsgeografi

Sørboreal sone, svakt oseanisk seksjon.

Vegetasjon og treslagsfordeling

Det er stor variasjon i lokaltopografi i området med dype daler, kollepartier, rasmark og fattige, høyereliggende myrer og vann i nord. Den store variasjonen gir tilsvarende variasjon i vegetasjonstyper.

Blåbærgranskog er den vanligste vegetasjonstypen. I de bratte dalsidene langs Grytdalen og andre steder, går blåbærgranskogen over i noe rikere småbregnegranskog og noen steder lågurtgranskog og mindre partier med høgstaudekog i dalbunnen. Høgstaudegranskog ble registrert på flere mindre lokaliteter i Grytdalen samt et mindre område i bekkedalen øst for Slengfehøgda.

Vest for Store Gryta er det mye blandingskog med gran, furu, gråor og bjørk. På topppartiene er det fattige skogtyper som dominerer med innslag av bærlyngskog. Den rikeste delen av vestpartiet later til å være nedre del av Grytdalen nord for Store Gryta der høgstaudekog forekommer. Øst for Store Gryta er det mindre områder med småbregnegranskog, men skogen domineres av blåbærgranskog og røsslyng-skinntrytefuruskog på de høyereliggende områdene noen steder. Enkelte steder, som i nordkant av Revlitjønn, er det mindre lokaliteter av rik sumpskog. Det er også flere områder med gransumpskog og furumyrskog.

Furu inngår mange steder i granbestandene, men det er gran som er klart dominerende treslag.

Av treslag finnes i tillegg til gran og furu, mye osp, bjørk, selje, rogn samt mindre innslag av alm (NT), ask (NT), svartor og spisslønn. Det er en del større osp i området, særlig i østlia av Grytdalen i nord der det stedvis er ospeholt med store dimensjoner. Noen få større bjørker ble registrert. Gran forekommer i dimensjoner opp til 60 cm. Det er særlig storvokst gran i gammelskogen øst for Langvann og i områdene Revlikollen og Slengfehøgda med dalsider og enkelte steder i østlia av Grytdalen og vest for Griseputten. Gamle storvokste furuer finnes mange steder i områder særlig i sørlige deler.

Karakteristiske trekk ved karplantefloraen

På de rikere områdene i Grytdalen ble det registrert arter som kranskonvall, myrfiol, trollbær, gaukesyre, tyrihjel, spisslønn, I blåbærgranskogen er karplantefloraen relativt triviell. I naturbase er det registrert en rekke arter i Grytdalen der arts mangfoldet av karplanter er størst.

Skogstruktur, påvirkning

Skogen i området er for det meste av middels til låg bonitet. Høgbonitetsområdene er særlig: Grytdalen med dalsider, områder fra Revlitjønn og nordover, lia fra Revlitjønn mot Slengfehøgda og Revlikollen, samt deler av bekkedalen øst for Slengfehøgda. I området fra Granberget til N. Langvann innenfor verneforslaget er skogen stort sett av lav til middels bonitet, bortsett fra deler av den rikeste granskogen øst for N. Langvann, som har høg bonitet.

Vestre deler av Grytdalen øst for Store Gryta har dominans av stedvis tett yngre skog med mye lauvinnslag, innblandet mindre områder med eldre granskog (ca. 100 år). På vestsida av Grytdalen nordover til Granberget, er det fortsatt dominans av yngre skog, mens den nederste bratte delen mot vassdraget har en god del gammel granskog som er mindre påvirket av tidligere hogster.

Øst for Store Gryta er det også mye innblanding av yngre skog bortsett fra i de brattere områdene ovenfor rasmarka ved Store Gryta, der det er mye gammel granskog opptil 150 år. Revlikollen og Slengfehøgda har gammel granskog på minst 150 år. Bekkedalen øst for Slengfehøgda har mye død ved av gran som er middels til lite nedbrutt. Den har i nedre del innslag av rikere skogtyper der det er lite spor etter tidligere hogster. Granskogen i øst er nokså grov, med gran opp til 50 cm i brysthøydiameter. En ville forvente å finne større mengder med død ved her, men trolig har området vært plukkhogd tidligere og vindfall kan ha vært tatt ut. På topppartiet av Slengfehøgda er skogen enda eldre med småvokste graner med svært oppsprukken bark. Skogen har stedvis et fjellskogpreg med nokså små dimensjoner og med beitefuruer innimellom og det er vanskelig å finne stubber. Signalarten duftskinn (NT) ble påvist, noe som indikerer god kontinuitet.

Verneforslaget omfatter også gammel granskog i alder 110-150 år. Området fra nordenden av Store Gryta via Griseputten og til hytteområdene nord for Grytdalen har mye storvokst eldre granskog.

Skogen er stort sett åpen og lite sjiktet og noen steder er det innblanding av store furuer. I enkelte daldråg, eksempelvis like nord for Store Gryta og nord for Revlitjønn, er det stedvis mye død ved av gran som er lite til middels nedbrutt. Særlig i områdene rundt Griseputten og langs stien fra Griseputten ned i Grytdalen er det grandimensjoner på opptil 60 cm i brysthøydiameter. Likevel er det relativt lite død ved, noe som kan tyde på aktiv skogskjøtsel i tidligere tider (jfr. Bendiksen 2010).

Granberget består av gammel granskog på minst 120 år. Toppartiet har innslag av storvokste furuer der det også forekommer en del gadd av furu. Skogen er tett og det ble funnet både duftskinn (NT) og stor ospeildkjuke under befaringer, noe som tyder på en viss kontinuitet. Nordsida av Granberget har tett granskog med nokså mye gammel osp med dimensjoner opptil 30 cm. Det er en del læger av gran middels til lite nedbrutt i vestre del samt i et parti sør for toppen, der dimensjonene på granene er opptil 50 cm i brysthøydiameter.

Mellom Granberget i vest og den gamle skogen øst for N. Langevann, er det større partier med yngre skog, i vest er det åpen grunnlendt furuskog i tilknytning til et større myrområde. Ellers er det yngre granskog.

Den nordre delen av utredningsområdet ved N. Langevann består av svært gammel naturskog med mye død ved, og er trolig den mest dødvedrike lokaliteten i denne delen av Lillomarka (jfr. Bendiksen (2010)). Skogen har et åpent preg og det er store dimensjoner på enkelte grantrær. Det finnes læger av gran i alle nedbrytningsstadier. Duftskinn (NT) og svartonekjuke (NT) er registrert tidligere og ble også registrert under befaringen i 2011. Området fra Lysthøgda i nord i retning den blåmerka stien vest for Kringlervann har også en god del død ved og kontinuitetspreg, men de største dimensjonene finnes i nordre del.

Det er betydelige arealer med yngre skog som fragmenterer gammelskogen i området, jfr. omtalen tidligere. Området er omgitt av yngre skog og gjenværende gammelskog er konsentrert til området på Granberget, øst for Langevann, Slengfehøda og Revlikollen samt i brattere partier i Grytdalen. Det er ingen skogsbilveier som går inn i området, bortsett fra veien som går inn i retning Store Gryta fra sør og videre som en større traktorvei (og skiløypetrase) i retning Griseputten. Det er mange hytter i nordkant av Grytdalen i N, men verneforslaget er forsøkt lagt utenom hyttetomter. Det er svært mange merka og umerka stier og flere større skiløyper gjennom, og like inntil området. Området er et svært mye benyttet friluftsområde for store befolkningsgrupper.

Endring i naturtyper

Det er ikke gjort noen endringer i de naturtypelokalitetene som tidligere er registrert i området. Imidlertid kan det være aktuelt å utvide kjerneområde 2 i Lyståsen helt i nord pga. forekomst av duftskinn syd for registrert lokalitet.

Artsmangfold

Det er et bredt mangfold av karplanter knyttet til de rikeste vegetasjonstypene i for eksempel Grytdalen. Arter som blant annet tysbast, vårerteknapp, trollbær, sløke, myske, blåveis, krossved, kranskonvall, tyrihjel, ballblom, skogstjerneblom, strutseving, turt og storklokke er påvist. Det er en del mindre forekomster av edle lauvtrær som ask (NT), alm (NT), spisslønn og svartor. Smalmarihand (VU) er påvist på tre myrer i området. Rome er funnet på myra ved Jomfruputten i nord.

Det er svært lite hengslav i området. Det er påvist noen rødlistede arter og/eller indikatorarter knyttet til død ved i området. Dette er svartonekjuke (NT), duftskinn (NT), gråkjuke (NT), ospehvitkjuke (NT) og flere indikatorarter som piggbroddsopp, grønsko samt rikskogindikatorene gyllenbrun slørsopp og duftslørsopp. Korallpiggsopp (NT) er registrert nord for Griseputten. Bendiksen har registrert en rekke sopparter innenfor området, blant annet 82 ulike arter av markboende sopp i nordlige del (Bendiksen 2010)

Mange av furuene i området er beitet av storfugl. De mange storvokste ospetrærne gir et godt potensial for hulerugende fuglearter. Det er registrert en god bestand av edelkreps (EN) i Store Gryta.

Tabell: Artsfunn fra Lillomarka. Nr. på lokalitet – se oversikt over kjerneområder.

Norsk navn	Vit. navn	Rødlistestatus	Antall lokaliteter	Kilde	Funnet
Edelkreps	<i>Astacus astacus</i>	EN	1	Naturbase	10
Smalmarihand	<i>Dactylorhiza spahgnicola</i>	VU	2	Bendiksen 1999	1,5
Alm	<i>Ulmus glabra</i>	NT	1		1,7,15
Ask	<i>Fraxinus excelsior</i>	NT			7
Svartsonekjuke	<i>Phellinus nigrolimitatus</i>	NT	Flere	Bendiksen 2010 Sweco 2011	2,14,17
Duftskinn	<i>Cystostereum murrayii</i>	NT	Flere	Fjeldstad 2002 Bendiksen 2010 Sweco 2011	2,4,12,13,15,17
Korallpiggsopp	<i>Hericium coralloides</i>	NT		Artskart	7
Gråkjuke	<i>Boletopsis leucomelaena</i>	NT	1	Blindheim 2005	15
Ospehvitkjuke	<i>Antrodia pulvinascens</i>	NT	1	Artskart 1992	12
Duftslørsopp	<i>Cortinarius percomis</i>	LC	1	Røsok 2007	15
Gyllenbrun slørsopp	<i>Cortinarius elegantior</i>	LC	1	Røsok 2007	15
Rotslørsopp	<i>Cortinarius vespertinus</i>	LC	1	Fjeldstad 2002	7
Piggbroddsopp	<i>Asterodon ferruginous</i>	LC		Fjeldstad 2002	7,17
Brun ospekjuke	<i>Inonotus rheades</i>	LC	1	Naturbase 2005	13
Stor ospeildkjuke	<i>Phellinus populicola</i>	LC	1	Sweco 2011	17
Grønsko	<i>Buxbaumia viridis</i>	LC			7

Kjerneområder

Nummerering henviser til kartet. Kjerneområder fra naturbase (www.naturbase.no) er beskrevet. Det er i alt omtalt 17 naturbaseobjekter.

1. Staurputtene mellom

Naturtype: Rikmyr, utforming åpen intermediær og rikmyr i lavlandet

BM verdi: B

Areal: 3 daa

UTM: Ø 0268308 N 6660874

Hoh: 430-410 m

Lokaliteten er kartlagt av Fjeldstad m.fl. (2002). Intermediær fastmattevegetasjon omgir bekken fra søndre til nordre Staurputt. Ved herbariet i Oslo, er det belegg av smalmarihand fra området. Intakt rikmyr med rødlisteart er gitt verdien B, viktig

2. Lysthøgda

Naturtype: Gammel barskog, utforming gammel granskog

BM verdi: B

Areal: 23 daa

UTM: Ø 0267882 N 6661030

Hoh: 410 m

Lokaliteten er kartlagt av Fjeldstad m.fl. (2002), av Bendiksen (2010) og supplert av Sweco (2011). Det er dominans av blåbærgranskog og det er noe småbregnegranskog på rikere områder og tilløp til noe rik sumpvegetasjon i V-NV. Lokaliteten utgjør trolig den mest dødvedrike lokaliteten i denne delen av Lillomarka. Det er til dels store dimensjoner av enkelte grantrær i området, opptil 50-60 cm i brysthøydiameter. Det er læger av gran i alle nedbrytningsstadier. Indikatorarter på død påvist i området er svartonekjuke (NT), flere læger med duftskinn (NT) og piggbroddsopp. Den har et visst kontinuitetspreg og det ser ut til at den økte mengden av død ved de seinere år har økt kontinuiteten. I 2011 ble det også observert duftskinn langs blåmerka sti ved Kringlervann lenger sør. Tretåspett er tidligere observert lenger vest i området. Gammel granskog med flere indikatorarter på død ved gjør at området gis verdien B, viktig.

3. Holåsen SV

Naturtype: Sørvendt berg og rasmarker

BM verdi: C

Areal: 1 daa.

UTM: Ø 0268094 N 6659621

Hoh: 350-410 m.

Lokaliteten er lagt inn av Fjeldstad m.fl. (2002) etter feltarbeide av Egil Bendiksen.

Sør- til vestvendt rasmark med mosegrodde steinblokker med nøysomme mosearter. To større kratt med spisslønn, det søndre med ett eldre, flerstammet tre, tett bevokst av bandmose. Ellers flere småbusker. Lauvrik lokalitet med ei stor selje, samt bjørk og rogn. Store ospetrær imellom. Rikelig med ormetelg, ellers bl.a. snerprørkvein, skogfiol, stankstorkenebb, skogsalat, smørbukk, liljekonvall og maurarve. I bergveggen også sisselrot og blåklokke.

Verdisetting: Mindre område med sørvendt berg og rasmark gir lokalt viktig verdi, C.

4. Grytdalen-Granbergputtene

Naturtype: Gammel barskog, utforming gammel granskog

BM verdi: B

Areal: 103 daa.

UTM: Ø 0268663 N 6657371

Hoh: 340-410 m

Lokaliteten er lagt inn av Fjeldstad et al. (2002) Den omfatter en kløft med nokså gammel granskog, litt rasmark og bergvegger. Det er en vestvendt bratt skråning med delvis rasmarkpreg. Det er en fortsettelse av de vestlige deler av den biologisk viktige Grytdalskogen. Øverst er det høyproduktiv granskog med opptil 60 cm i brysthøydiameter på gran.

Det er flere innslag av små edellauvskogområder med hassel og spisslønn. Det er flere store trær med bjørk, rogn og osp.

Det er stedvis innslag av krevende arter som tysbast, krossved, kranskonvall, vårerteknapp og blåveis.

Det er noe død ved. Duftskinn (NT) er registrert i dalbunnen, der det også finnes noe høgstaudegranskog. Området er gitt minst verdi viktig pga. høyproduktiv gammel granskog med variert treslagssammensetning og rik bakkevegetasjon.

5. Griseputten

Naturtype: Rikmyr, utforming åpen intermediær og rikmyr i lavlandet

BM verdi: B

Areal: 2 daa.

UTM: Ø 0268142 N 6658423

Hoh: 350 m.

Lokaliteten er lagt inn av Fjeldstad et al. (2002) på grunnlag av data fra Egil Bendiksen (1999). Den består av et lite myrsystem nord for Griseputten. Intermediær myr med bl.a. smalmarihand, myrkråkefot og myggblom, samt arter som bukkeblad, kornstarr, sveltull, blåknapp, flekkmarihand, tvebostarr, blåfjær, takrør, mellomblærerot, myrsauløk, kvitmyrak, tettgras og kroketorvmose.

Verdisetting: Intakt myr under skoggrensen med rødlistet art gir verdi viktig.

6. Griseputten SV

Naturtype: Gammel barskog, utforming gammel granskog

BM verdi: C
 Areal: 5 daa.
 UTM: Ø 0267960 N 6658502
 Hoh: 310 m.

Lokaliteten er lagt inn av Fjeldstad et al. (2002). Trang kløft med noe fattig rasmarek og lite dødt virke, lengre mot sør går det over i mere hogstpåvirket skog med mye lauv, blant annet ask (NT). Lokaliteten er sannsynlig en liten del av en større nøkkelbiotop med de viktigste kvalitetene over kommunegrensa til Oslo. Ingen spesielle arter er registrert. Bendiksen har i bunnen av dalen registrert arter som storklokke, skogstjerneblom, skogsvinerot, ballblom, myskegras og myske (Bendiksen 1999). Verdisetting: Gammel granskog med noe dødt virke og stedvis rik bakke gir minst lokal verdi.

7. Griseputten nord

Naturtype: Gammel barskog, utforming gammel granskog
 BM verdi: B
 Areal: 73 daa.
 UTM: Ø 0268039 N 6658852
 Hoh: 300-370 m

Lokaliteten er lagt inn av Fjeldstad m.fl. (2002). Variert skogsområde med litt fattig furumyrskog/sumpskog i sørøst, bekkedrag med litt svartorsumpskog i øst, høyproduktiv granskog med partier i bestandssammenbrudd og spredte gamle lægre. Litt osp, et par store trær nær svartorsumpen og noe mindre trær mer sentralt i området. Kløft i vest med bl.a. litt edelløvtrær deriblant en grov alm. Forøvrig noe hassel, ask og lønn. Sumpdrag i nord. Litt rasmarek, bekker, gadd av gran, bjørk og osp. Arter som grønsko, korallpiggsopp (NT), piggbroddsopp, kjøttkjuke, hyllekjuke, blåkjuke og gullkjuke.

Egil Bendiksen har gjennomført undersøkelser i dalen og funnet bl.a. rotslørsoppen *Cortinarius vespertinus*, sjeldne barksopper og skogmarihand. (Bendiksen 1999). Området er en del av Grytdalsskogen. Verdien er satt til minst verdi viktig pga. innslaget av høyproduktiv granskog med mosaikk av furumyrskog og svartorsumpskog og innslag av alm og osp, lægre og gadd og rødlistede sopper og moser.

8. Grytdalen

Naturtype: Gammel barskog, utforming gammel granskog
 BM verdi: C
 Areal: 233 daa.
 UTM: Ø 0267805 N 6668129
 Hoh: 250-350 m.

Lokalitetskrivelse innlagt av Blindheim (2002) og supplert av Sweco (2011) basert på tidligere registreringer i Oslo kommunes skoger. Området består av den østre dalsida av Grytdalen mellom Store Gryta og Griseputten. Området er ikke beskrevet under annet enn Slengfehøgda i flerbruksplan for Oslo kommunes skoger. Det har mye gammel granskog og en god del innblanding av lauvtrær i lia. Mange steder er det storvokst granskog med dimensjoner over 50 cm i brysthøyde. Lite død ved og læger. Gis verdien lokalt viktig.

9. Slengfemosan øst.

Naturtype: Gammel barskog, utforming gammel granskog
 BM verdi: C
 Areal: 66 daa.
 UTM: Ø 0268663 N 6657371
 Hoh: 250-360 m

Lokalitetskrivelse innlagt av Blindheim (2002) og supplert av Sweco (2011). Kløfter med stedvis grov granskog og en god del død ved middels til lite nedbrutt på delvis grove læger. Blåbærgranskog er dominerende vegetasjonstype, men med innslag av rikere skogtyper som lågurtgranskog og høgstaudegranskog i nedre deler. Tyrihjem, turt og kranskonvall påvist. Noen mindre partier med sumpskog. Lite stubber. Området huser mye død ved og en del større grantrær, og gis verdien C.

10. Store Gryta

Naturtype: Andre viktige forekomster

BM verdi: B

Areal: 88 daa.

UTM: Ø 0267209 N 6657329

Hoh: 250 m

Lokalitet lagt inn i naturbasen. Det er god bestand av edelkreps i hele Store Gryta.

Verdi viktig.

11. Jomfruputten

Naturtype: Intakt lavlandsmyr i innlandet, utforming flatmyr.

BM verdi: B

Areal: 26 daa.

UTM: Ø 0267457 N 6660635

Hoh: 380 m

Beskrivelsen henviser til Bronger (1992). Myra utgjøres av et 200 x 200 m stort platå mellom to koller. Myrtype: Flatmyr dominerer, og planmyr forekommer langs N- og Ø-siden. Blandingsmyr inngår i SV. Vegetasjon: Fast- og mykmatter av fattigmyr dominerer. Intermediære fastmatter dominerer S-siden. Nedbørsmyr forekommer langs NØ-siden. Flora: Totalt 48 arter. Innslag av 1 vestlig, 4 sørlige, 4 sørøstlige og 3 østlige arter. Lokaliteten utgjør et velutviklet, uberørt myrområde dominert av fattig- og intermediærmyr. Floraen er variert med innslag av enkelte sjeldne arter. Bestanden med rome må fremheves. Jomfruputten har stor estetisk verdi og er tidligere foreslått vernet av Moen og Wischmann. Gis verdien viktig, B.

12. Slengfehøgda-Revlikollen

Naturtype: Gammel barskog, utforming gammel granskog

BM verdi: A

Areal: 484 daa.

UTM: Ø 0268198 N 6657208

Hoh: 320-410 m.

Områdebeskrivelse innlagt i naturbasen og er supplert noe av Sweco (2011). Deler av området var tidligere inkludert i den nasjonale barskogsplanen som regionalt verneverdig. Dette området er det største sammenhengende gammelskogsområdet i Oslo kommunes del av Lillomarka. Fattige vegetasjonstyper dominerer, men det finnes også mindre rikere partier. Området er relativt detaljert beskrevet av Korsmo m.fl. (1991). På toppen av Slengfehøgda er det svært vanskelig å finne hogstspor. Trærne har en naturlig grupperingstendens. Fra topplatået av Revlikollen, den sørlige delen av bestanden, ble det kjørt ut en del vindfall i 1988. Nær Slengfemosen er det et mindre parti med lågurtgranskog, hvor blåveis inngår. I Korsmo og Svalastog (1993) er deler av området detaljert beskrevet. Avgrensningen av området er litt mer østlig. Området er klassifisert som et meget verneverdig supplementsområde. Det er funnet en rekke rødlistearter i området som duftskinn i 2011. Området gis verdien A, svært viktig.

13. Revlitjern SØ

Naturtype: Gammel barskog, utforming gammel granskog

BM verdi: B

Areal: 75 daa.

UTM: Ø 0267764 N 6656985

Hoh: 300-350 m

Området er beskrevet i naturbase og basert på feltundersøkelser av Sigve Reiso i 2005. Det utgjør et større parti med gammel granskog, samt noe furuskog i vestvendt li. Mindre forekomster av bjørk, osp og lønn. Største dimensjon for alle treslag er mellom 40 og 50 cm i diameter. Skogen er ensjiktet til flersjiktet med liten spredning. Blåbærskog dominerer, men det er også en del småbregneskog, samt innslag av lavskog, bærlyngskog, lågurtskog og høgstaudeskog. Det finnes stedvis bra med død ved hovedsakelig i tidlige nedbrytningsstadier, men alle stadier er representert. Det er også en del gadd av gran. Skogen er stedvis i sammenbrudd og det finnes flekker med yngre skog. Det er registrert to stokker med duftskinn, samt brun ospekjuke. Duftskinn ble også observert av Sweco i 2011. Et noe,

større område med begynnende kontinuitetspreg tilsier verdi B, viktig. Området inngår i Slengfehøgda bevaringsskog.

14. Revlitjern N

Naturtype: Gammel barskog, utforming gammel granskog

BM verdi: C

Areal: 18 daa.

UTM: Ø 0267907 N 6657535

Hoh: 310 m

Området er beskrevet i naturbase og basert på feltundersøkelser av Sigve Reiso i 2005. Det utgjøres av en bekkedal like nord for Revlitjern med grov blokkmark øst for bekk og fuktig sumpskog med mye svartor nederst mot vannet. Spredt med død ved av gran og mye bergvegger. I sørvest inngår en rasmarek med innslag av alm. Forholdsvis mye variasjon på et lite areal. Kun lokal verdi i dag, men bra potensial på sikt til å utvikle større kvaliteter.

15. Grytdalen V

Naturtype: Gammel barskog, utforming gammel granskog

BM verdi: B

Areal: 70 daa.

UTM: Ø 0267854 N 6658493

Hoh: 250-300 m

Området er beskrevet i naturbase og basert på feltundersøkelser av Blindheim. Det utgjøres av vestlige delen av Grytdalen på grensa mellom Nittedal og Oslo kommune. Grytdalen er et kløftområde som er dannet av en forkastningsone. Området utgjør en mindre del av et større sammenhengende skogområde med nøkkelbiotopkarakter, hvorav det aller meste befinner seg i Nittedal kommune, øst for grensen mot Oslo. Dominerende vegetasjonstyper i Grytdalen er lågurtgranskog og småbregnegranskog. Det er flere innslag av relikte edelløvskogsfragmenter, og hele området har en høy andel løvtrær, inkludert store trær av bjørk, osp og rogn. Videre opptre en del gran av imponerende stammetykkelse. Skogen er flersjiktet. Grunnen er steinet og med delvis rasmarekspreg med delvis dominans av snerprørkvein og innslag av en rekke krevende arter som tysbast, vårerteknapp, trollbær, blåveis, sløke og myske. Det er også fuktige sig med krossved og kranskonvall. Dalen er svært rik med mye høgstaudevegetasjon. Artskombinasjonen forteller at dette er et møtested for nordlige og sørlige floraelementer. Stedvis en del død ved, inkludert grove lægre. Et større antall arter er registrert i naturbase. Tre rødlistede sopper ble funnet: Duftskinn, svartsonekjuke og gråkjuke, alle i kategori nær truet (NT). Gråkjuke er sammen med de markboende soppene duftslørsopp og gyllenbrun slørsopp rikskogsindikatorer. Verdivurdering: Området inneholder rike vegetasjonstyper med stor betydning for biologisk mangfold. Skogen bærer preg av tidligere påvirkning, med begrenset kontinuitet i død ved, og med få påviste rødlistearter eller signalarter. Området vurderes derfor som viktig, dvs. B.

16. Store Gryta N

Naturtype: Gammel barskog, utforming gammel granskog

BM verdi: C

Areal: 34 daa.

UTM: Ø 0267500 N 6657980

Hoh: 250-280 m

Lokaliteten er beskrevet av Røsok m.fl. 2007 og utgjøres et gammelt brannfelt like N for Store Gryta som nå muligens har mistet sin funksjon som brannflate. Potensielt større verdier som eldre løvsuksesjon på sikt. Forholdsvis småvokst bjørkeskog dominerer i dag området. Verdi C, lokalt viktig.

17. Granberget

Naturtype: Gammel barskog, utforming gammel granskog

BM verdi: B

Areal: 100 daa.

UTM: Ø 0267606 N 6669995Hoh: 400-440 m

Lokaliteten er beskrevet av Røsok m.fl. (2007). Toppområdet består av eldre naturskog av gran, tidligere plukkhogd, og stedvis med små glenner. I de mest eksponerte topppartiene er det furu, enkelte eksponerte individer av antatt høy alder. Mot sør-/sørøst bratte rasmarksskråninger mot Grytdalen, mot vest en lang bratt liskråning med tett gammel granskog, dels med rikere innslag, og relativt mye dødved, som også finnes mer spredt i den nordlige toppdelen. Dette partiet av Granberget består av et svært bratt heng som er tredekket med gammel kontinuitetsskog. Det er avgrenset av bratte stup / impediment i sør, og delvis i nord, der det finnes ei stor, åpen storsteinet ur. Mot vest avgrenses området av planere terreng og hogstflate.

Gran er dominerende treslag, men skogen har rikelig innslag av løvtrær, særlig rogn og bjørk, inkludert enkelte store trær, samt mye dødt. Spisslønn illustrerer mange steder lokalitetens gunstige klimatiske beliggenhet. Selv om store trær dominerer, inngår også mange små og mellomstore grantrær, delvis som små holt, som følge av naturlig foryngelse. I nedre deler inngår rikpartier med lågurtgranskog med blåveis, legeveronika, hengeaks, skogfiol og gaukesyre. Fragmenter med furumark, med bl.a. noen gamle, rundkronete enkeltindivider av furu, inngår øverst på kanten der det slaker ut innover topplatået. Flere store granlæger inngår i bestanden, og alle nedbrytningsstadier av død ved er representert. To rødlistede vedboende sopparter er registrert, begge i kategorien nær truet (NT): Duftskinn og svartonekjuke. I tillegg er signalarten piggbroddsopp registrert her. Til tross for preg av hard plukkhogst i toppområdene er Granberget den lokaliteten i Lillomarka som har tettest forekomst av "grunnsettet" av indikatorarter. Verdivurdering: Området er en velutviklet gammel, barskog med spredte konsentrasjoner av død ved og med flere indikatorarter på kontinuitet. Samlet vurderes området derfor som viktig, dvs. B-verdi.

Avgrensning og arrondering

Forslaget følger fylkesmannens forslag og avgrensningen er stort sett lagt i grensene mellom yngre og eldre skog.

Vurdering og verdisetting

Tabell: Kriterier og verdisetting for kjerneområder og totalt for Lillomarka. Ingen stjerner (0) betyr at verdien av kriteriet er fraværende eller ubetydelig. Strek (-) betyr ikke relevant. Se ellers kriterier for verdisetting i metodekap.

Navn	Urørthet	Størrelse	Topograf. variasjon	Vegetasjon. variasjon	Arrondering	Arts-mangfold	Rike - veg.typer	Død ved mengde	Død ved kontinuitet	Treslagsfordeling	Gamle lauvtrær	Gamle bartrær	Samlet verdi
Hele området	*	**	**(***)	**	**	**	**	**	*(**)	**	*	**	**
1.Staurputten mellom	***	*	*	*	-	*	*	-	*	*	*	*	**
2.Lysthøgda	**	*	*	*	**	**	*	**	***	*	*	***	**
3. Holåsen SV	**	*	*	*	-	*	*	-	*	*	*	*	*
4 Grytdalen-Granbergputten	***	*	***	**	**	**	*	*	*	**	*	*	**
5.Griseputten	***	*	*	*	-	*	*	*	*	*	*	*	**
6.Griseputten SV	***	*	**	*	-	*	*	*	*	**	*	*	*
7.Griseputten Nord	***	*	***	*	-	**	**	*	*	**	*	*	**
8.Grytdalen	***	*	***	**	**	*	**	*	*	**	*	*	*
9. Slenfemåsan øst	***	*	*	*	**	**	*	**	**	*	*	***	*
10.Store Gryta	**	*	*	*	-	**	*	-	-	-	*	-	**
11.Jomfruputten	***	*	*	*	-	*	*	-	-	*	*	-	**
12. Slengfeghøgda-Revlikollen	***	*	**	*	**	**	*	***	***	*	*	***	***
13.Revlijern SØ	***	*	**	*	-	*	*	**	**	*	*	**	**

Navn	Urørthet	Størrelse	Topograf. variasjon	Vegetasjon. variasjon	Arrondering	Arts-mangfold	Rike - veg. typer	Død ved mengde	Død ved kontinuitet	Treslagsfordeling	Gamle lauvtrær	Gamle bartrær	Samlet verdi
14.Reviltjern N	***	*	*	*	-	*	*	*	*	**	*	*	*
15.Grytdalen	***	*	**	**	**	**	**	**	**	**	**	*	**
16.Store Gryta N	**	*	*	*	-	*	*	*	*	*	*	*	*
17.Granberget.	***	*	**	*	**	**	*	**	**	*	*	**	**

Samlet verdi for området er satt til regionalt verdifullt **. Lillomarka får to stjerner på mange av kategoriene ovenfor. Området er variert både i topografi og relativt variert i forhold til treslagssammensetning og vegetasjon. Det er også større arealer med gammel høy bonitets granskog med en del innslag av rikere skogtyper som lågurtgranskog og høgstaudegranskog. Det er også mindre arealer med rikmyr innenfor utredningsområdet. Det er betydelig lauvtreinnslag i deler av området, men lite trær av store dimensjoner bortsett fra enkelte ospebestand og enkelttrær øst i Grytdalen. I flere av kjerneområdene med gammel granskog er det mye død ved av gran, det meste lite til middels nedbrutt. Den gamle naturskogen med dødvedsindikatorer er særlig konsentrert til områdene øst for Grytdalen, øst for N. Langevann, Granberget og Slenfemåsan/Revlikollen. Selv om ikke alle disse områdene henger sammen, utgjør de et større gammelskogsområde (jfr. Bendiksen 2010) og har stort potensial på sikt til å få økt mangfold i forhold til død ved.

Innslaget av rødlistede arter og indikatorarter knyttet til død er ikke spesielt høyt. I tillegg til noen rødlistede arter knyttet til markboende sopp er smalmarihand (VU) påvist på et par myrområder.

I forhold til mangler ved barskogvernet (Framstad m.fl. 2003) oppfylder området kriteriene i noe grad ved at det er forekomster av rikere skogtyper som høgstaudegranskog, lågurtgranskog og litt rikmyr. Området oppfylder også manglene knyttet til noenlunde intakte og sammenhengende større skogområder med forekomst av noen rikere vegetasjonstyper. Området mangler imidlertid store og viktige forekomster av rødlistearter knyttet til død ved, men potensialet for dette er økende.

Referanser

Bendiksen, E. 1999. "Grytdalsskogen" – botanisk beskrivelse. – NINA Notat 1999-07-31. 7s. + kart.

Bendiksen, E. 2002. Naturtyperegistreringer i Lillomarka/Nittedal. – NINA, intern rapp., 38 s.

Bendiksen, E. 2010. Undersøkelse av gammelskog ved Nordre Langvann i Lillomarka. Vurdering av biologiske verdier i forbindelse med hogstplaner – NINA Rapport 638. 24s.

Blindheim, T og Korbøl, A. 2005. Biologi- og friluftsverdier innenfor Oslo kommunens skogeiendommer, sammenstilling av data. Siste Sjanse rapport 2005-9-

Bronger 1992. Myrer i Oslo kommune. Botanisk undersøkelse av verneverdier.-botanisk undersøkelse av verneverdier. – Oslo kommune. Etat for miljørettet helsevern, Oslo. 142 s. +vedlegg.

Fjeldstad, H., Gaarder, G. og Homble, K. 2002. Biologisk mangfold i Nittedal kommune,- Miljøfaglig Utredning Rapport 2002-9.

Framstad, E., Økland, B., Bendiksen, E., Bakkestuen, V., Blom, H. & Brandrud, T. E. 2003. Liste over prioriterte mangler ved skogvernet – NINA Oppdragsmelding 769. 9pp.

Grevlingen 2005-4: Eventyrskogene. Et viktig verktøy for å bevare Marka.

Korsmo, H og Svalastog, D 1991. Verneplan for barskog. Regionrapport for Øst-Norge. NINA Utredning 025. 1-190.

Korsmo, H og Svalastog, D. 1993. Inventering av verneverdig barskog i Oslo og Akershus. NINA Oppdragsmelding 227. 1-128.

Lindblad, I. 1996. Skogsområder i Øst-Norge registrert av Siste-Sjanse, NOA-rapport 1996-1.

Moen, A. 1998. Nasjonalatlas for Norge. Vegetasjon. Statens kartverk, Hønefoss.

Oslo kommune 1993. Naturregistreringer i Oslo kommunens skoger. – Oslo Skogvesen, Oslo. 164 s + vedl.

Naturvernforbundet i Oslo og Akershus 2009. Verneplan 1 for eventyrskoger i Oslomarka. Rapport 104 s.

Røsok, Ø., Abel, K og Blindheim, T. 2007. Naturtypekartlegging i skog i Nordmarka, Oslo kommune. – Biofokus-rapport 2007-3, 85 s.

Internett

www.artsdatabanken.no

www.naturbase.no

www.skogoglandskap.no

www.ngu.no

www.riksantikvaren.no

Pers. medd:

Egil Bendiksen

2011/09/28

Store Gryta i SV del av området med mye rasmark på østsida. Foto: Frode Løset, Sweco Norge AS.

2011/09/29

Granbestand i rasmarka langt nord i Grytdalen. Foto: Frode Løset, Sweco Norge AS

Gammel beitefuru på Slengfeåsen. Foto: Frode Løset, Sweco Norge AS

Fra den gamle naturskogen øst for N. Langevann. Foto: Frode Løset, Sweco Norge AS

Gammel naturskog av gran med mye læger ved Lysthøgda. Foto: Frode Løset, Sweco Norge AS

Registrert rikmyr ved Jomfruputten helt NV i området. Foto: Frode Løset, Sweco Norge AS

Det er stor idretts- og friluftaktivitet i Lillomarka. Her turorienteringspost syd for Granberget. Foto: Frode Løset, Sweco Norge AS

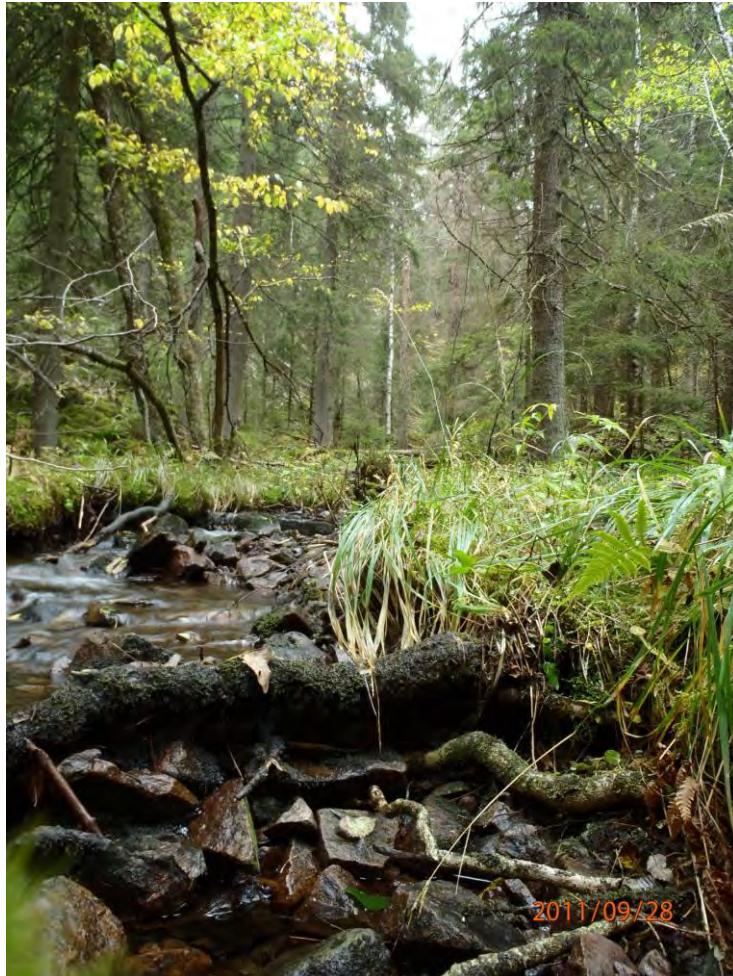
Blåmerka sti vest for Grytdalen. Foto: Frode Løset, Sweco Norge AS

Mye brukt sti sør for Griseputten. Foto: Frode Løset, Sweco Norge AS

Gammelt ospebestand øst for Grytdalen. Foto: Frode Løset, Sweco Norge AS

Registrert naturtype med høgstaudevegetasjonen i Grytdalen. Foto: Frode Løset, Sweco Norge AS

Gammel, fint oppbygd veg nord for Revlitjern. Foto: Frode Løset, Sweco Norge AS

Registrert fangsgrav øst for Store Gryta. . Foto: Frode Løset, Sweco Norge AS

Sinoberstua. Foto: Frode Løset, Sweco Norge AS

Lillomarka

Areal

3195daa

Naturverdi **

